

ПИСЬМОВІ ТА УСНІ ФОРМИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ: НЕОБХІДНІСТЬ ЇХНЬОГО ПОЄДНАННЯ

В. Нікітіна

*Харків, Державна академія
технології та організації харчування*

Система вищої освіти в сучасному світі націлена на формування фахівців, які мали б глибокі знання і вміли б їх використовувати у практичній діяльності професійного й іншого соціального характеру. Сучасний фахівець повинен уміти спілкуватися з людьми, чітко формулювати свої думки й аргументувати їх. В умовах плюралізму духовного і соціально-політичного життя, розгорнення НТП, загострення глобальних проблем випускник вузу не може обійтися без певних моральних і соціально-політичних цінностей і переконань. У зв'язку з цим виникає проблема контролю досягнень студентів у навчанні, завдяки якому можна було б урахувати суспільні потреби, здібності учнів та цілі подальшого навчального процесу.

У розвинутих країнах світу існують дві основні форми контролю знань студентів: письмова й усна. У США і Великобританії застосовуються переважно письмові іспити, а у Франції та Німеччині - усні, але умовою допуску до останніх є виконання студентами підсумкових або кількох поточних письмових контрольних робіт.

У вузах США іспит є формою контролю не за тим, як студент вивчив навчальний матеріал, а за тим, як він засвоїв одержані знання і вміє самостійно ними користуватися. Наприклад, звичайний американський письмовий екзамен з гуманітарного курсу відбувається 1-2 години і складається з двох частин. У першій частині іспиту студент повинен дати визначення певних термінів, описати теорію, подію, книгу, документ, тощо. Мета цієї частини іспиту - оцінити знання студентами фактичного матеріалу курсу. У другій частині екзамену студент повинен дати розгорнуту відповідь на поставлені питання таким чином, щоб проявити свої здібності інтегрувати різні частини курсу та критично обмірковувати факти.

У Великобританії іспит має за мету перевірити знання студентів з усіх розділів курсу та їхнє вміння обґрунтувати свою

точку зору. Екзаменаційні питання групуються за розділами, і студент вибирає по одному питанню з кожного розділу для відповіді. Екзаменаційні білети з гуманітарних дисциплін часто містять ви-моги порівняти події, явища, теорії, дати їм оцінку, висловити своє ставлення до них. Студентам також можуть бути запропоновані уривки з творів окремих авторів, документів з проханням прокоментувати їх.

Німецькі та французькі вищі школи широко використовують форми поточного і заключного контролю і оцінки знань студентів шляхом контрольних письмових робіт і усних іспитів і заліків. У Німеччині тривалість іспиту оголошують заздалегідь. Протягом цього часу викладач веде бесіду зі студентом з декількох, заздалегідь визначених тем курсу.

Аналізуючи переваги і недоліки письмових і усних форм контролю знань студентів, слід зазначити, що письмовий контроль є більш об'єктивним і неупередженим, потребує від студента вміння чітко формулювати свої думки. А усне опитування студентів допомагає викладачеві виявити глибину їхніх знань, межі їх компетенції, зменшує можливість списування чи хоча б рівень впливу списування на оцінку. Під час усних іспитів перевіряються і навіть розвиваються комунікативні здібності студентів, що особливо важливо для майбутніх керівників будь-якого рівня. Однак усне спілкування викладача з студентом має той недолік, що велика знервованість окремих студентів перешкоджає їм проявити себе з найкращого боку.

Таким чином, враховуючи те, що й письмові, й усні форми контролю знань студентів мають свої переваги і недоліки, можна сказати, що їх необхідно поєднувати у навчальному процесі вузів України. Беручи до уваги радянський і пострадянський досвід проведення усних іспитів у закладах вищої освіти України, можна запропонувати зберегти цю систему за умов додаткового введення обов'язкової підсумкової письмової роботи з курсу, яка б стала допуском до іспиту і результати якої б враховувались при виставленні остаточної оцінки за весь курс. Це також дозволить виносити на усний екзамен не традиційні теоретичні питання, а питання дискусійного характеру, в яких були б відображені проблеми реального життя. При визначенні кола питань для письмових робіт слід використати досвід вузів США і Великобританії. Зокрема ,

вважається доцільним давати студентам питання з усіх розділів курсу, відокремлюючи питання на знання студентами фактичного матеріалу від таких питань, завдяки яким вони могли б проявити свою позицію, ерудицію, вміння логічно мислити. Таке поєднання різних форм і методів контролю дозволить студентіві якнайкраще показати свої всебічні успіхи в оволодінні предметом.

СТАН І ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВОЇ ЗАОЧНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

К. Корсак

*Київ, Національний університет
"Кієво-Могилянська Академія"*

1. На початок 90-х років фахівці оцінювали загальну кількість студентів у ВНЗ світу у 60-65 мільйонів осіб, принаймні шоста частина яких вчилася заочно. У нас цей термін означає фактично лише одну (консультаційну) модель навчання без постійного контакту викладачів із студентами. За кордоном застосовуються кілька додаткових моделей, чому відповідає ширший набір термінів: "освіта через листування", "відкрита освіта", "зовнішні студії" й інші, але найпоширенішою є "дистанційна освіта".

2. Хоч елементи заочності і самостійності у навчанні можна віднайти у далекому минулому університетів, сектор заочної освіти для працюючих та осіб, які фізично не можуть взяти участь в нормальному навчальному процесі, виник у формі закладів I-го покоління майже 150 років тому в Росії і Німеччині, поширившись пізніше на англомовні та інші країни. Понад 100 років застосовувалися і вдосконалювалися методи допомоги студентіві-заочнику в його квазісамостійному навчанні, але заочна освіта весь час розглядалася як спрощений варіант денної і базувалася на її принципах, матеріалах і критеріях. Поминувши перелік загальноновідомих особливостей заочної освіти, вкажемо кілька її визначних досягнень:

- методи заочних ВНЗ дають змогу досить успішно навчати значно більше студентів, аніж звичайні заклади. Не дивно, що у число світових рекордсменів за розміром контингенту входять лише заочні вищі навчальні заклади;